

Styrdokument

Plan för Sunne kommuns arbete mot våld i nära relation

Dokumenttyp	Plan
Diarienummer	KS/2024:1
Beslutad av	Kommunstyrelsen 2025-11-05, § 197
Reviderad av	
Dokumentansvarig	HR-chefen

Innehåll

1. Inledning/Bakgrund.....	4
2. Syfte	4
3. Styrdokument som stöd i arbetet	4
4. Definitioner	5
4.1 Typer av våld	5
5. Kommunens ansvar och aktuell lagstiftning	6
5.1 Barnkonventionen och agenda 2030.....	6
6. Mål och målgrupper	6
6.1 Målgrupper	6
6.2 Särskilt utsatta/sårbara grupper	7
6.2.1 Barn	7
6.2.2 Kvinnor med missbruksproblematik.....	7
6.2.3 Kvinnor med funktionsnedsättningar och äldre kvinnor	7
6.2.4 Kvinnor som lever i hederskontext	7
6.2.5 Personer som lever i HBTQ-relationer	7
7. Skyddade personuppgifter.....	7
8. Ansvar	8
8.1 Vem har ansvar att uppmärksamma/upptäcka	8
8.2 Anmälningssplikt.....	8
8.3 Utreda våld	9
8.3.1 Nämndens utredning av våldsutsatta vuxna (över 18 år)	9
8.3.2 Nämndens utredning av våldsutsatta barn och barn som bevittnat våld (under 18 år)	9
9. Samverkan.....	9
9.1 Intern samverkan	9
9.2 Extern samverkan.....	10
10. Utbildning.....	10
11. Implementering	10
12. Uppföljning.....	10

1. Inledning/Bakgrund

Att utsätta en anhörig för våld är ett allvarligt brott. Att bli utsatt för våld i nära relationer är förutom det mänskliga lidandet en kränkning av de mänskliga rättigheterna och ett stort folkhälsoproblem.

Samhället har ett stort ansvar att ingripa vid allt slags våld i nära relationer. För att bekämpa våld i nära relationer behöver kvalitetssäkrade insatser riktas till både våldsutsatta och våldsutövare.

Planen har upprättats i enlighet med Socialstyrelsens författning (HSLF-FS 2022:39) och Socialstyrelsens handbok om Våld i nära relationer. Den handboken tillsammans med planen är ett grundläggande stöd i det dagliga arbetet med våldsutsatta.

I Sunne kommun är kommunstyrelsen tillika socialnämnd.

2. Syfte

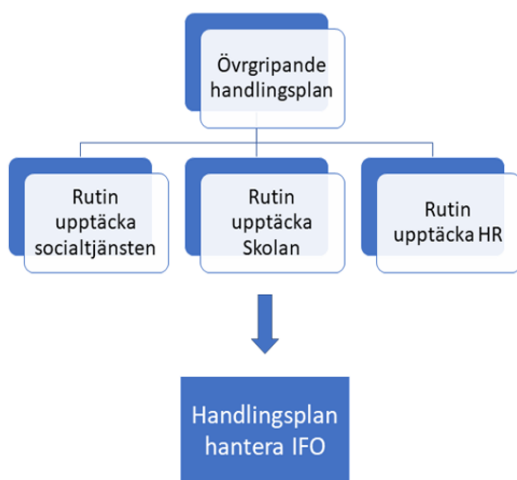
Syftet med detta dokument är att säkerställa kvaliteten i arbetet med att förebygga våld samt ge stöd och hjälp till vuxna och barn som utsätts för våld i nära relationer. I det våldsförebyggande arbetet har kommunen ett mycket stort ansvar. Det innebär att:

- Sunne kommun ska verka för att aktivt arbeta för att skapa samverkan internt och externt
- Kommunstyrelsen ska aktivt följa upp upprättade dokument så att de hålls aktuella i organisationen

Planen ska vara känd och förankrad hos all personal och revideras vartannat år i kommunstyrelsen av fastställd ansvarig arbetsgrupp vilka aktivt arbetar mot våld i nära relationer.

3. Styrdokument som stöd i arbetet

I Sunne kommuns arbete mot våld i nära relationer finns ett antal underliggande styrdokument (rutiner) till den övergripande planen. Rutinerna är anpassade utifrån respektive verksamhetsområde där yrkesutövare kan komma i kontakt med personer som utsatts för våld eller är utövare av våld. Rutinerna är tänkta som ett stöd i det dagliga arbetet och förhåller sig till varandra på följande sätt:

Individ- och familjeomsorgen har en egen handlingsplan för hur de ska arbeta med våld i olika faser.

4. Definitioner

Våld är varje handling riktad mot en annan person, som genom denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra det den vill.

Begreppet våld i nära relation syftar på när våld i någon form förekommer i en nära och förtroendefull relation. Det innebär att det kan vara en partner, före detta partner, men även syskon, släktingar eller andra närstående som utövar våldet. Våld i nära relationer är ett allvarligt brott och ett folkhälsoproblem.

Våld i nära relationer är ofta ett mönster av handlingar som kan vara allt ifrån subtila handlingar till grova brott. Det kan innebära allt ifrån att bli förlöjligad till att utsättas för våldtäkt, annat fysiskt våld eller allvarliga hot. Det är ofta kombinationer av fysiskt, sexuellt och psykiskt våld.

Med våldsutsatta avses:

barn och vuxna som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp av närstående

Med barn som bevittnat våld avses:

barn som har bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående

Med våldsutövare avses:

barn och vuxna som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp

4.1 Typer av våld

Fysiskt våld: Ett brett spektrum av handlingar, från knuffar, att bli fasthållen, dragen i håret, slagen, sparkad till dödligt våld.

Psykiskt våld: Direkta eller indirekta hot, att bli förlöjligad. Kränkningar i ord och handling mot ens person, att bli kontrollerad, begränsad och påtvingad social isolering. Även våld och hot om våld mot husdjur kan räknas till den psykiska utsattheten.

Sexuellt våld: Tvingas se på eller delta i sexuella handlingar mot sin vilja, bli utsatt för våldtäkt och/ eller sexuell tortyr.

Materiellt våld: Personliga tillhörigheter av emotionellt och/ eller ekonomiskt värde slås sönder eller förstörs avsiktligt.

Digitalt våld: ett begrepp som ofta används för att beskriva exempelvis övervakning av den våldsutsattas aktiviteter och kontakter i sociala medier, spridning av privata/sexuella bilder eller kontroll av var den våldsutsatta befinner sig. Det kan också handla om att den som utövar våldet skickar hotfulla meddelanden.

Ekonomiskt våld: Handlingar som innebär ekonomiska påtryckningar i syfte att kontrollera och/ eller skada. Kan även innebära att förmås skriva under papper som kan få negativa konsekvenser, såsom lån/ borgensåtaganden.

Försummelse: Personer som är beroende av andra personer för vård och omsorg i vardagen kan även utsättas för vanvård eller försummelse som undanhållande av medicin eller att inte få hjälp att komma ur sängen.

Länkar: [Webbstöd för kommuner - Nationellt centrum för kvinnofrid \(NCK\) - Uppsala universitet \(uu.se\)](#)

5. Kommunens ansvar och aktuell lagstiftning

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas och lever i kommunen får det stöd och hjälp de behöver. Kommunens ansvar för våld i nära relationer styrs huvudsakligen av bestämmelserna i socialtjänstlagen (SoL). Andra relevanta lagar är kommunallagen, förvaltningslagen och offentlighets och sekretesslag, FN:s deklaration för mänskliga rättigheter och deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor samt FN:s barnkonvention är övergripande riktmärken.

Kommunstyrelsen är ansvarig för att förutom direkt arbete med målgruppen tillhandahålla uppsökande och förebyggande insatser mot våld i nära relationer. Kommunen är vidare ansvarig för samverkan med andra myndigheter.

5.1 Barnkonventionen och agenda 2030

Samhället har ett långtgående ansvar för barn som far illa eller riskerar att fara illa. Enligt artikel 19 i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonvention) har varje barn rätt att skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande inklusive sexuella övergrepp av föräldrar, vårdnadshavare eller annan som har hand om barnet. Sverige är ett av de så kallade vägvisarländerna i ett globalt partnerskap för att stoppa alla former av våld mot barn enligt mål 16.2 i Agenda 2030. Delmål 16:2 handlar om att vi ska arbeta för att eliminera övergrepp, utnyttjande, människohandel och alla former av våld eller tortyr mot barn.

6. Mål och målgrupper

Kommunens övergripande målsättning är att det inom verksamheterna ska finnas den kunskap som behöves för att uppmärksamma och hantera situationer där våld i nära relationer förekommer på ett sådant sätt att:

- alla barn och vuxna som utsätts för våld får det stöd och den hjälp som de behöver oavsett ålder och kön, utländsk bakgrund, sexuell läggning, funktionsnedsättning eller missbruk och beroende
- alla barn som utsätts för eller bevittnat våld får det stöd och den hjälp som de behöver
- alla barn och vuxna som utövar våld söker och får det stöd och den hjälp som de behöver för att ändra sitt beteende

6.1 Målgrupper

- Personer som utsätts för våld av närstående både inom heterosexuella och samkönade relationer samt även inom andra familj- och släkterelationer så som personer som lever i hederskontexter.
- Barn som bevittnar våld av eller mot närstående och/eller själva utsätts för våld. Med barn avses personer under 18 år. Med närstående avses barnets föräldrar/ person som är i förälders ställe och syskon, men även släktingar som inte direkt ingår i den närmaste familjen.
- Personer som utövar våld mot närstående.

6.2 Särskilt utsatta/sårbara grupper

Våld i nära relationer förekommer i alla samhällsgrupper, men det är viktigt att uppmärksamma att det finns fem särskilt våldsutsatta grupper. För att upptäcka våld kan det behövas extra stödinsatser riktade mot dessa grupper.

6.2.1 Barn

När det finns kännedom om påfrestningar i familjer behövs särskild uppmärksamhet på barnens situation eftersom olika former av våld ofta förekommer samtidigt i barns liv. Våld i familjen är en av de allvarligaste riskerna för barns hälsa och utveckling, i synnerhet om det samtidigt finns andra riskfaktorer. Våld finns ofta i kombination med psykisk ohälsa, missbruk och försummelse.

6.2.2 Kvinnor med missbruksproblematik

Relationer där det förekommer missbruk präglas ofta av att det förekommer våld. Kvinnor med missbruksproblematik kan ha svårare att bryta upp från våldspräglade relationer då partner kan vara den som förser henne med droger och därmed upprätthåller hennes missbruk.

6.2.3 Kvinnor med funktionsnedsättningar och äldre kvinnor

Möjligheten för kvinnor i dessa grupper att söka hjälp kan vara mycket begränsade då de för kommunikation med omvärlden kan vara beroende av den personen som utsätter dem för övergreppen.

6.2.4 Kvinnor som lever i hederskontext

Kulturkonflikter kan göra att kvinnor utsätts för hård kontroll och att det går över i våld och andra övergrepp. Kvinnorna kan även sakna kunskap om sina rättigheter och ha svårt att ta till sig information på grund av språksvårigheter.

6.2.5 Personer som lever i HBTQ-relationer

Förövarens och den utsattes könstillhörighet kan ha stor påverkan på hur omgivningen uppfattar våldet och om den utsatte är benägen att anmäla.

7. Skyddade personuppgifter

Skyddade personuppgifter är ett samlingsbegrepp för åtgärder som kan användas för att skydda personer som riskerar att utsättas för hot, våld eller förföljelse. Det finns tre nivåer på skyddet: sekretessmarkering, skyddad folkbokföring och fingerade personuppgifter.

Att leva med skyddade personuppgifter för med sig en rad olika konsekvenser – praktiska, sociala, ekonomiska och psykologiska. För att hantera skyddade personuppgifter på ett säkert sätt kan verksamheterna behöva upprätta exempelvis checklistor för säkerhetsåtgärder när det gäller hantering av journaler, kallelser, dokumentation, it-frågor, postfrågor att ringa från dolt nummer och att motringa i kontakter.

I arbetet kan vidare ingå att bestämma formerna för samverkan med till exempel andra verksamheter och myndigheter. I detta är det viktigt att inte lämna fler uppgifter än nödvändigt och att se över hur ett informationsutbyte kan ske på ett säkert sätt, exempelvis kan användningen av brevpapper eller annat som avslöjar vilken region den enskilde vistas i att behöva ses över. Det kan även behövas beredskap för

akuta situationer som kan uppstå till följd av att skyddade personuppgifter har röjts. Det kan exempelvis handla om att:

- informera den enskilde om vad som har skett,
- undersöka om det går att täta de läckor som uppstått eller bedöma om polisen eller socialtjänsten behöver kontaktas.

Skatteverket har tagit fram en vägledning för hur myndigheter bör hantera skyddade personuppgifter hos sig. Av vägledningen framgår vad som är viktigt att myndigheter tänker på för att systemet med markering för skyddad folkbokföring och sekretessmarkering ska fungera. Det handlar exempelvis om att:

- särskilt beakta hanteringen av skyddade personuppgifter vid utveckling av it-stöd
- utforma it-stöd så att endast ett fåtal personer med särskild behörighet har tillgång till skyddade personuppgifter
- det på ett tydligt och enhetligt sätt framgår att uppgifterna är markerade för skyddad folkbokföring eller sekretessmarkerade för de handläggare som har behörighet att ta del av skyddade personuppgifter
- göra en översyn över vilken information som måste anges i olika handlingar
- se till att det finns säkra kommunikationskanaler för att kommunicera med och om personer som har markering för skyddad folkbokföring eller sekretessmarkering
- se till att personal som hanterar skyddade personuppgifter har goda kunskaper om vad som gäller när uppgifter har markering för skyddad folkbokföring respektive sekretessmarkering

8. Ansvar

Det ingår i kommunstyrelsen och socialtjänstens uppdrag att uppmärksamma kommuninnevånare och kunder som visar indikationer på att vara våldsutsatta samt att verka för att dessa får adekvat hjälp och stöd. En förutsättning för detta är att våldsutsattheten upptäcks. Flera studier visar på att; om man inte ställer frågor om våld berättar den våldsutsatta inte. Ofta krävs att man frågar flera gånger för att personen ska våga berätta.

8.1 Vem har ansvar att uppmärksamma/upptäcka

Samtliga anställda inom kommunen har ett ansvar för att upptäcka våld i nära relationer.

8.2 Anmälningsskyldighet

I kommunal verksamhet finns för vissa yrkesgrupper en lagstadgad skyldighet att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Denna skyldighet gäller för hälso- och sjukvården, socialtjänsten, skola och förskola.

De som är anmälningsskyldiga är också skyldiga att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av ett barns behov av stöd och skydd.

Skyldigheten omfattar även vissa verksamheter som kommunen har avtal med eller köper tjänster av exempel på sådana är: yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet som fullgör uppgifter som berör barn och unga såsom HVB, stödboende eller friskolor, eller ideella föreningar som genom avtal med

kommunen utför insatser enligt SoL. Detsamma gäller för frivilligorganisationer som bedriver tillståndspliktig verksamhet enligt 7 kap. 1 § SoL.

Ideellt arbetande organisationer i övrigt omfattas generellt inte av anmälningsplikten. De omfattas i stället av den allmänna rekommendationen i 14 kap. 1 c § SoL att var och en som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa bör anmäla detta till socialtjänsten.

8.3 Utredda våld

8.3.1 Nämndens utredning av våldsutsatta vuxna (över 18 år)

Om en person vänder sig till kommunen för att söka stöd och hjälp och det framkommer att personen är våldsutsatt har socialnämnden ett ansvar för att personen får det stöd och den hjälp den behöver. Den våldsutsatta personen behöver uppmärksammas på sin rätt att få sina behov utredda, erbjudas insatser och att få ett beslut som kan överklagas.

Det är dock inte tillåtet att inleda utredning mot en vuxen persons vilja, förutom om personen befinner sig i en situation som kan leda till åtgärder enligt LVM eller åtgärder enligt LVU. Om den våldsutsatta inte samtycker till en utredning kan nämnden vid samtal med personen informera om rätten till bistånd enligt SoL, föreslå lämpliga åtgärder och försöka motivera personen till att ta emot dessa.

8.3.2 Nämndens utredning av våldsutsatta barn och barn som bevittnat våld (under 18 år)

När det gäller barn som kan vara i behov av skydd eller stöd har nämnden ett långtgående utredningsansvar. Barnets psykologiska, fysilogiska och sociala utveckling äventyras av att leva med våld. Våldet kan leda till allvarliga konsekvenser både för barn som utsätts för våld och för barn som bevittnar våld.

Kännedom om att ett barn kan vara våldsutsatt eller kan ha bevittnat våld är i regel en sådan omständighet som kan föranleda en åtgärd av socialnämnden. I HSLF-FS 2022:39 hänvisas det till 11 kap. 1 § SoL, där det framgår att nämnden utan dröjsmål ska inleda utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller på annat sätt kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden. En ansökan till socialnämnden ska alltid leda till att en utredning inleds

9. Samverkan

I arbetet mot våld i nära relationer behöver vi samverka både internt och externt.

9.1 Intern samverkan

Som nämndes tidigare har samtliga anställda inom kommunen ett ansvar för att upptäcka våld i nära relationer. Utifrån det är det viktigt att det finns kännedom om våld, dess konsekvenser och hur man kan upptäcka förekomsten av våld, samt vart man vänder sig vid upptäckt. Samverkan tydliggörs på verksamhetsnivå i underliggande styrdokument (rutiner).

Det skall inom individ- och familjeomsorgen (IFO) finnas en ansvarig samordnare för våld i nära relationer. Ansvarig samordnare har till uppgift att:

- samordna handläggning och insatser kring ärenden som rör våld i nära relationer

- arbeta med metodutveckling
- initiera intern och extern samverkan
- vara med i arbetet att upprätta rutiner för handläggning av ärenden som rör våld i nära relationer
- verka för kompetenshöjande insatser och information för anställda inom IFO
- vara kontaktperson kring kompetenshöjande insatser och information till kommunens enhetschefer
- ansvara för att det på kommunens hemsida finns tydlig information om var våldsutsatta och våldsutövare kan få stöd och hjälp.

9.2 Extern samverkan

Region Värmland har tagit fram en handbok för regional samverkan som stöd. Handboken beskriver samverkan mellan såväl olika myndigheter som verksamheter.

I kommunen ska finnas en utsedd funktion för kontakter i regional (extern) samverkan, i Sunne kommun är Folkhälsostrateg utsedd som denna kontakt.

[Länk till handbok för regional samverkan](#)

10. Utbildning

För att nå kommunens övergripande målsättning att det inom verksamheterna ska finnas den kunskap som behöves för att uppmärksamma och hantera situationer där våld i nära relationer förekommer, krävs att personalen får den utbildning de behöver för sitt arbete. För detta ändamål ska en utbildningsplan finnas som tydliggör vilken kunskap som krävs för respektive verksamhet.

11. Implementering

Samtliga chefer ansvarar för att en gång per år:

- informera om våld i nära relationer utifrån denna övergripande plan enligt verksamhetens rutiner
- möjliggöra och tillse att medarbetare som möter barn, vuxna och familjer får utbildning gällande våld i nära relationer i enlighet med utbildningsplanen

12. Uppföljning

Arbetet mot våld i nära relationer följs upp på verksamhetsnivå med stöd av egenkontrollsfrågor en gång per år, där resultatet återrapporteras till verksamhetschef för sammanställning och återföring till nämnd.

Information (platser för info)

[Socialstyrelsens handbok våld i nära relationer](#)

[Barnafrid kunskapsportal](#)

[Länk till handbok för regional samverkan](#)